KESKKONNAAMET

KORRALDUS

09.11.2026 nr DM-133803-18

Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa nr KL-527902 andmine

1. OTSUS

Arvestades taotleja Verston Eesti OÜ 19.11.2025 esitatud keskkonnaloa taotlust ja võttes aluseks maapõueseaduse (*MaaPS*) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 1 p 4, lg 5, haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 53 lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1 **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Anda taotlejale Verston Eesti OÜ tähtajaline keskkonnaluba nr KL-527902 15 aastaks kehtivusega kuni 09.11.2041 aadressil Jaaksoni, Tsutsu küla, Rõuge vald, Võru maakond (katastritunnus 69701:005:0682) asuvale Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisele maavara kaevandamiseks.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-527902 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.3. Korraldus jõustub taotlejale Verston Eesti OÜ teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Taotluse läbivaatamine

2.1.1. Verston Eesti OÜ (registrikood 11947047; aadress Pärnu tn 128, Paide linn, Järva maakond, Eesti) esitas 19.11.2025 Keskkonnaametile Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse (esmataotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.10.2025 menetluse nr M-133803 juurde). Menetluse aluseks on 19.11.2025 esitatud parandustaotlus nr T-KL/1030574-2 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS numbriga DM-133803-4; edaspidi ka *taotlus*).

Verston Eesti OÜ taotleb keskkonnaluba Võru maakonnas, Rõuge vallas, Tsutsu külas Püssapalu kruusamaardlas (registrikaardi nr 661) Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisel ehitusliiva aktiivse tarbevaru ploki nr 52 kaevandamiseks.

Utessuu II liivakarjääri mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad eraomandisse kuuluval Jaaksoni (katastritunnus 69701:005:0682, maa sihtotstarve on maatulundusmaa 100%, üldpindala on 11,27 ha) katastriüksusel. Jaaksoni kinnistu omanik on andnud kirjaliku

nõusoleku maavara kaevandamiseks. Taotletava mäeeraldise pindala on 3,86 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 3,93 ha. Seisuga 01.06.2025 on Utessuu II liivakarjääri piires oleva 52. ploki (ehitusliiv) varu 287 tuh m³ ja kaevandatav varu on 248 tuh m³. Taotluse kohaselt on Utessuu II liivakarjääri keskmine tootmismaht aastas 18 tuh m³. Loa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat.

Seletuskirja kohaselt hakkab taotleja Utessuu II liivakarjääri materjali kasutama peamiselt piirkonna teede- ja tsiviilehituse varustamiseks. Sõelutud ehitusliiva saab kasutada mitmesugustes ehitussegudes, asfaltbetooni ja kruusateede katendite jaoks vajalike kruusasegude valmistamiseks ning tee dreenkihi rajamiseks. Kaevandatud ala korrastatakse metsamaaks.

2.1.2. Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv summas 1990 eurot on tasutud 13.10.2025 riigilõivuseaduse § 136^2 lg 1 p 4 ja lg 2 kohaselt (redaktsioon jõustus 12.10.2025).

Keskkonnaloa taotlust kontrollis riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus – Eesti Geoloogiateenistuse 21.11.2025 kiri nr 13-1/25-1860 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 21.11.2025 nr DM-133803-5).

2.1.3. Maastikuliselt paikneb Utessuu II liivakarjäär Haanja kõrgustiku põhjaservas ulatuslikul kergelt lainja reljeefiga mõhnastikul ja sandurtasandikul, kus jääjõeliste setete (valdavalt veeriseline kruus, selle lamamis eriteraline liiv, kohati esineb suurel hulgal jämedamat purdmaterjali veeriseid, munakaid ja rahne) paksus ulatub kuni 20 meetrini ning mille lamamiks on viimase jäätumise punakaspruun moreen. Maapinna absoluutkõrgus mäeeraldisel jääb vahemikku 159,5–170,0 m. Maapind on piirkonnale omaselt künklik.

Utessuu II liivakarjäär jääb Kagu-Eesti ühe suurema kruusa-liiva leiukoha, Püssapalu kruusamaardla, kirdeserva. Maardlas on arvele võetud kokku 41 maavaravaru plokki, neist 17 ehituskruusa, 16 ehitusliiva ja kaheksa täiteliiva plokki, lisaks on määratud kuus prognoosvaru plokki (kaks ehituskruusa plokki ja neli ehitusliiva plokki).

Taotletavale Utessuu II liivakarjäärile lähim Püssapalu kruusamaardlas asuv karjäär on ca 570 m kaugusel asuv Utessuu liivakarjäär (loa nr: L.MK/318728, omanik: aktsiaselts TREF; kehtivusaeg: 28.04.2010-28.04.2040).

Taotletavast Utessuu II liivakarjäärist ca 1,2 km kaugusel asub Rasva kruusakarjäär (loa nr: L.MK/318686, omanik: Aare Randla; kehtivusaeg: 19.04.2010 - 19.04.2040). Ca 1,5 km kaugusel asub Nogopalu VIII kruusakarjäär (loa nr: L.MK/328018, omanik: Verston OÜ; kehtivusaeg: 26.10.2016-26.10.2031). Ca 1,6 km kaugusel asub Nogopalu kruusakarjäär (loa nr: L.MK/327844, omanik: Verston OÜ; kehtivusaeg: 12.07.2016-11.07.2031).

Ca 1,9 km kaugusel asub Nogopalu III kruusakarjäär (loa nr: L.MK/327738, omanik: Verston OÜ; kehtivusaeg: 30.12.2016-29.12.2031). Ca 2,1 km kaugusel asub Nogopalu X liivakarjäär (loa nr: KL-519359, omanik: Mäekundi talu OÜ; kehtivusaeg: 02.10.2023-02.10.2038).

Ca 2,3 km kaugusel asub Nogopalu XI liivakarjäär (loa nr: KL-520157, omanik: MPI Kivipaigaldus OÜ; kehtivusaeg: 27.03.2024-27.03.2039) ja Nogopalu IV kruusakarjäär (loa nr: L.MK/330498, omanik: OÜ Aigren; kehtivusaeg: 14.08.2018-14.08.2033). Ca 2,4 km kaugusel asub Nogopalu VII karjäär (loa nr: L.MK/323535, omanik: OÜ Aigren; kehtivusaeg: 09.12.2013-09.12.2028) ja Nogopalu V kruusakarjäär (loa nr: L.MK/322232, omanik: OÜ Aigren; kehtivusaeg: 28.08.2012-26.02.2041). Ca 2,8 km kaugusel asub Nogopalu IX liivakarjäär (loa nr: KL-514058, omanik: Pächter Halduse OÜ; kehtivusaeg: 08.12.2021-08.12.2036).

Juurdepääs taotletavale Utessuu II liivakarjäärile on hea. Mäeeraldisest ca 30 m kaugusel põhja suunas kulgeb kirde-edela suunaliselt Rõuge-Verijärve riigi kõrvalmaantee nr 25131, mille kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on 30 meetrit. Taotletav mäeeraldis piirneb maantee kaitsevööndiga ning taotletava mäeeraldise teenindusmaa kattub maantee kaitsevööndiga kuni ca 17 m ulatuses. Transpordiamet on kooskõlastanud 03.10.2025 kirjas nr 7.1-7/25/6133-6 (keskkonnaloa taotlus nr T-KL/1030574-2, lisa nr 11) teenindusmaa rajamise riigitee teekaitsevööndisse, minimaalse kaugusega riigitee teekatte servast 13 m.

Materjali väljaveoks saab kasutada taotletava Utessuu II liivakarjääri põhjaosas kulgevat pinnasteed (ETAK tunnus 4843400), mis ühendab karjääri Rõuge-Verijärve riigi kõrvalmaanteega nr 25131.

Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaal ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte ega kultuurimälestisi. Lähim Natura 2000 ala on ligikaudu 0,83 km kaugusel asuv Haanja linnu- ja loodusala (vastavalt RAH0000022 ja RAH0000547), samal alal asub ka Haanja looduspargi maastikukaitseala (KLO1000469).

Taotletavast Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisest ca 8 km kaugusel asub must-toonekure elupaik (KLO9128272), must-toonekurele sobilik toitumisala asub vahetult mäeeraldise teenindusmaa idapoolsest piirist ca 100 m kaugusel Ura ojas. Eksperthinnangu olulisimaid järeldusi ning esitatud leevendusmeetmeid on käsitletud käesoleva dokumendi punktis 3.4.3 ja siinkohal ei korrata.

Taotletavast Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisest ca 1,8 km kaugusel loode suunas asub väike konnakotka elupaik (KLO9129366), teadaolev pesapuu asub mäeeraldisest ca 2 km kaugusel. Taotletava Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise lähimast punktist ligikaudu 75 m kaugusel idas asub EELISesse kantud III kategooria kaitsealuse liigi saarma (KLO9110713) elupaik.

Lähim kultuurimälestis jääb taotletavast mäeeraldisest ca 0,9 km kaugusele edela suunda, selleks on arheoloogiamälestis kivikalme "Kirikuase" (registrinumber 13638). Taotletavast mäeeraldisest ca 0,3 km kaugusel asuvad köstritalu „Rõuge kirikuõpetaja Laanmäe talukoht“ (EELIS id: -83980851) ja põline talukoht (EELIS id: -1144696708). Ca 0,53 km kaugusel lõunasuunas asub Püssa talu piimapukk (EELIS id: 73734922) ja Püssa külavain (EELIS id:

1399800637).

Utessuu II liivakarjäär piirneb idas Ura oja (EELISe kood VEE1004300) kalda piiranguvööndiga. Lähimad puurkaevud PRK0069671 ja PRK0010872 jäävad taotletavast mäeeraldisest vastavalt 0,85 km ja 1,11 km kaugusele. Lähimad salvkaevud asuvad eeldatavasti lähimate elamute juures ca 250 m kaugusel lõuna suunas Kajaka (katastritunnus 69701:005:1181), ca 460 m kaugusel Püssa (katastritunnus 69701:005:0329), ca 480 m kaugusel Marjaku (katastritunnus 69801:001:0810), ca 312 m kaugusel Hiielaane (katastritunnus 69701:005:0580) ja ca 344 m kaugusel Jaaksoni (katastritunnus 69701:005:0681) katastriüksustel.

2.2. Taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Taotluse avalikustamine ja menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 13.10.2025 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Rõuge Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 11.12.2025 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas loa andja 11.12.2025 kirjaga nr DM-133803-6 taotlejat, piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Loa andja otsustas jätta teate ajalehes avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.12.2025 kirjaga nr DM-133803-7 Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 11.02.2026. Rõuge Vallavalitsus edastas Keskkonnaametile Rõuge Vallavolikogu 27.01.2026 otsuse nr 1-3/1 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.01.2026 nr DM-133803-8), milles Rõuge Vallavolikogu nõustus keskkonnaloa andmisega tingimuslikult.

Must-toonekure toitumisalade eksperthinnangu esitamine

Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetlemise käigus selgus vajadus lisaandmete järele. Keskkonnaamet edastas 11.03.2026 kirjaga nr DM-133803-9 ettevõttele Verston Eesti OÜ eelhinnangu eelnõu tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks, märkides, et taotletavast Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisest ca 8 km kaugusel asub must-toonekure elupaik (KLO9128272), must-toonekurele sobilik toitumisala asub vahetult mäeeraldise teenindusmaa idapoolsest piirist ca 100 m kaugusel Ura ojas. Seetõttu määrati taotlejale kohustus esitada Keskkonnaametile täiendav keskkonnauuring enne loa andmise otsust.

Keskkonnaamet jättis 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133803-10 algatamata KMH Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele, märkides, et taotlejal on kohustus esitada Keskkonnaametile täiendav keskkonnauuring enne loa andmise otsust. Keskkonnaamet märkis,

et keskkonnauuring (nt eksperthinnang) peab sisaldama analüüsi, mis selgitab, kui suur on kaevandustegevusega kaasnevate häiringute mõju must-toonekure toitumisala (Ura oja) kasutamisele ning kas ja milliseid leevendavaid meetmeid on võimalik kasutada.

Keskkonnaamet edastas 27.05.2026 kirjaga nr DM-133803-11 ettevõttele Verston Eesti OÜ meeldetuletuse keskkonnauuringu esitamiseks, paludes esitada tulemused hiljemalt 28.07.2026.

Verston Eesti OÜ edastas 27.07.2026 keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS kaudu Keskkonnaametile kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.07.2026 nr DM-133803-12), milles palus pikendada keskkonnauuringu esitamise tähtaega. Verston Eesti OÜ tõi oma 27.07.2026 kirjas välja, et ettevõtte esindaja ei olnud teadlik lisaandmete esitamise vajadusest.

Keskkonnaamet nõustus 28.07.2026 kirjas nr DM-133803-13 pikendama Verston Eesti OÜ must-toonekure toitumisalade keskkonnauuringu esitamise tähtaega kuni 28.09.2026.

Verston Eesti OÜ edastas 10.08.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.08.2026 nr DM-133803-14) Keskkonnaametile must-toonekure toitumisalade eksperthinnangu lähteülesande kooskõlastamiseks.

Keskkonnaamet kooskõlastas 13.08.2026 kirjaga nr DM-133803-15 must-toonekure eksperthinnangu lähteülesande.

Verston Eesti OÜ edastas 28.09.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.09.2026 nr DM-133803-16) Keskkonnaametile must-toonekure eksperthinnangu. Eksperthinnangu olulisimaid järeldusi ning esitatud leevendusmeetmeid on käsitletud käesoleva dokumendi punktis 3.4.3 ja siinkohal ei korrata.

Otsuse eelnõu avalikustamine ja menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2^1 sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa andmise taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatav tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

KeÜS § 47 lõike 2, haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 48 ja § 49 lõigete 1 ja 2 alusel pani Keskkonnaamet 23.10.2026 haldusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja

jooksul. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid 23.10.2026 kirjaga nr DM-133803-17.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud.

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis taotlejalt ja kohalikult omavalitsuselt 23.10.2026 kirjaga nr DM-133803-17 arvamust või vastuväiteid keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõudele kahe nädala jooksul kirja saatmisest, kuid hiljemalt kuupäevaks 06.11.2026.

Rõuge Vallavalitsus ei esitanud määratud tähtaja jooksul arvamusi või vastuväiteid Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõudele ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

Verston Eesti OÜ ei esitanud määratud tähtaja jooksul arvamusi või vastuväiteid Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõudele ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu" (*KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhinnangu (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 11.03.2026 kirjaga nr DM-133803-9), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektil ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
2. eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;

3. eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
4. mäeeraldisel maastik kaevandamistööde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem osaliselt taastatav maa-ala korrastamisega.

Keskkonnaamet jättis 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133803-10 algatamata KMH Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele, märkides, et taotlejal on kohustus esitada Keskkonnaametile täiendav keskkonnauuring enne loa andmise otsust. Keskkonnaamet märkis, et keskkonnauuring (nt eksperthinnang) peab sisaldama analüüsi, mis selgitab, kui suur on kaevandustegevusega kaasnevate häiringute mõju must-toonekure toitumisala (Ura oja) kasutamisele, ning kas ja milliseid leevendavaid meetmeid on võimalik kasutada.

Eksperthinnangu olulisimaid järeldusi ning esitatud leevendusmeetmeid on käsitletud käesoleva dokumendi punktis 3.4.3 ja siinkohal ei korrata. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja keskkonnaloa kõrvaltingimustena (vt p 3.4).

3.2. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15 aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

3.2.1. Maavara kaevandamine

3.2.1.1. Lubatav tegevus

Taotlejal on vaja keskkonnaluba (seaduses ka kui *kaevandamisluba*) maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

3.2.1.2. Nõuded maavara kaevandamisele

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse. MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.12.2025

kirjaga nr DM-133803-7 Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 11.02.2026.

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35^2 tähenduses.

MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Taotluse seletuskirja kohaselt ei teki Utessuu II liivakarjääris jäätmeseaduse mõistes püsi- ega kaevandamisjäätmeid, kuna kaevandamisel saadav materjal kasutatakse täies ulatuses teede- ja tsiviilehituses. Utessuu II liivakarjääri mäeeraldiselt kooritud katend kasutatakse maapinna kujundamiseks vastavalt kaevandatud maa korrastamise projektile või võõrandatakse vastavalt maapõueseaduse § 99.

Seletuskirjas on välja toodud, et valdav osa katendist kasutatakse mäeeraldise korrastamiseks, väike osa turustatakse ning see leiab kasutust ehituses. Taaskasutatava materjalina ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal karjääri põhja ning nõlvade korrastamiseks vajalik katend. Utessuu II liivakarjääri kaevandamise käigus tekkivat materjali kasutatakse täies ulatuses teede- ja tsiviilehituses, seega materjali töötlemisel jäätmeid ei teki.

Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi ja käidelda nõuetekohaselt (viia jäätmejaama).

Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse kohaselt on taotletava mäeeraldise kasutamise eesmärgiks piirkonna teede- ja tsiviilehituse varustamine. Ehitusliiva saab sõelutuna kasutada ehituses mitmesuguste ehitussegude koostises, teedeehituses asfaltbetooni ja kruusateede katendite jaoks kruusasegude koostamiseks ning tee dreenkihi rajamiseks.

Vastavalt strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta.

Utessuu II liivakarjäär jääb Kagu-Eesti ühe suurema kruusa-liiva leiukoha, Püssapalu kruusamaardla, kirdeserva. Maardlas on arvele võetud kokku 41 maavaravaru plokki, neist 17 ehituskruusa, 16 ehitusliiva ja kaheksa täiteliiva plokki, lisaks on määratud kuus prognoosvaru plokki (kaks ehituskruusa plokki ja neli ehitusliiva plokki).

Taotletava mäeeraldise ala on geoloogiliselt uuritud kahel korral. Aastal 1979 tegi Geoloogia Valitsus geoloogilise uuringu, mille raames rajati Utessuu II liivakarjääri alale kaks puurauku (PA-28 ja PA-29). Kasuliku kihi moodustas karbonaatse kruusa sisaldusega hallikaskollane

peene- kuni keskmiseteraline liiv, kruusaosise sisaldus suurenes sügavuse suunas. Kasuliku kihi paksus jäi vahemikku 4,1–8,6 m. Puuraukudes kasuliku kihi lamamini ei jõutud. Katendi moodustas kasvukiht (huumus) ja selle all lasuv liivsavi paksusega 0,4–1,9 m. Põhjavee tase fikseeriti 6,0–9,0 m sügavusel maapinnast.

Aastal 2025 tegi Kobras OÜ geoloogilise uuringu Utessuu II uuringuruumis, mille käigus rajati kuus kaevandit sügavusega 6,0–8,0 m ning võeti 11 proovi kasulikust kihist. Lisaks kasutati uuringus materjali kirjeldamiseks, kasuliku kihi paksuse määramiseks ja varu arvutamiseks ka kaht uuringupunkti, mis rajati 1979. aasta geoloogilise uuringu käigus. Uuringu tulemusena kanti maavarade registrisse ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokk nr 52 (pindala 3,86 ha, varu kogus 287 tuh m³) ülalpool põhjavee taset.

Eesti Geoloogiateenistuse asedirektori 27.08.2025 korraldusega nr 13-5/25-105 muudeti Võru maakonna Püssapalu kruusamaardla registrikannet järgmiselt: Kobras OÜ koostatud aruande alusel muudeti Püssapalu kruusamaardla registrikannet seisuga 01.06.2025 ja kinnitati Utessuu II uuringuruumi piires arvutatud ehitusliiva aktiivne tarbevaru mahus 287 tuh m³ (pindala 3,86 ha).

Utessuu II liivakarjääri geoloogilise ehituse kirjeldus on antud 2025. aasta aprillis kaevatud kuue kaevandi (Ka-1–6, sügavusega 6,0–8,0 m) andmete põhjal. Lisaks on kasutatud Geoloogia Valitsuse 1979. aasta geoloogilise uuringu käigus rajatud kahe puuraugu (PA-28 ja PA-29, sügavusega vastavalt 9,0 ja 10,5 m) andmeid.

Seega on keskkonnaloa andmine Utessuu II liivakarjääri mäeeraldisel ehitusliiva kaevandamiseks kooskõlas strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud juba avatud maardla maksimaalse võimaliku kasutamise eesmärgiga, tagades maavarade registris arvel oleva maavaravaru võimalikult täieliku väljamise minimaalsete kadude ja jääkidega. Taotletaval mäeeraldisel ja selle ümbruses läbi viidud geoloogiliste uuringute põhjal on taotletava mäeeraldise kohta piisavalt vajalikku informatsiooni.

3.3. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55).

- MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise, mäeeraldise teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1).

- tegevusega ei kaasne keskkonnaohtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133803-10.

- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonnakvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1).

- loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu

võetud strateegiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10). Samuti ei tuvastatud vastuolusid teiste valdkondade eriseadustega. Kohalik omavalitsus ei ole nõusoleku andmisel leidnud, et tegevus oleks vastuolus kohalike kogukondade, tööhõive, sotsiaal-majandusliku arengu või avalike huvidega. Eelhinnangus on hinnatud tegevuse vastavust planeerimisdokumentidele, mõju keskkonnale ja keskkonnariskidele, muinsuskaitseobjektidele ning riigikaitselistele objektidele. Vastuolu ei tuvastatud teiste valdkondade eriseadustega.

- kohaliku omavalitsuse üksus (Rõuge Vallavalitsus) edastas 27.01.2026 Keskkonnaametile Rõuge Vallavolikogu 27.01.2026 otsuse nr 1-3/1, milles Rõuge Vallavolikogu otsustas anda tingimusliku nõusoleku Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele.

- tehtavad tööd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt kaitstavat loodusobjekti (MaaPS § 55 lg 2 p 12). KMH eelhinnangu järeldus oli, et Utessuu II liivakarjääri avamisega ei kaasne olulist keskkonnamõju. OÜ Linnuekspert (registrikood 12306678) koostatud töös „Utessuu II liivakarjääri kavandatava tegevuse mõju Ura ojale kui must-toonekure toitumisalale“ (ekspert Aarne Tuule) jõuti järeldusele, et leevendusmeetmete kasutamisel ei ole Ura oja lõigule, kui must-toonekure toitumisalale, olulist mõju.

- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 09.11.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1).

3.3.1. Kinnistu kasutusõigus

Utessuu II liivakarjääri mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad eraomandisse kuuluval Jaaksoni (katastritunnus 69701:005:0682, maa sihtotstarve on maatulundusmaa 100%, üldpindala on 11,27 ha) katastriüksusel. Jaaksoni kinnistu omanik on andnud kirjaliku nõusoleku maavara kaevandamiseks.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutlusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutlusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette

leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.4.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Rõuge Vallavolikogu on nõustunud keskkonnaloa andmisega 27.01.2026 otsusega nr 1-3/1 tingimuslikult, seades tegevusele järgnevad kõrvaltingimused:

1. karjääri lubatud tööaeg tööpäevadel on ajavahemikus 8.00–19.00, sh kella 17.00– 19.00 on lubatud vaid vähese müraga tegevused (nt masinate hooldustööd);
2. nädalavahetustel ja riigipühadel on karjääris töötamine keelatud;
3. mäeeraldise teenindusmaal tuleb katendivalle hooldada (niita) selliselt, et oleks takistatud umbrohu levik;
4. kaevandamise ja vedude perioodil (kuival ajal) niisutada karjäärisiseseid teid ja platse.

3.4.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu ning otsustanud 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133803-10 Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algatamata, märkides, et taotlejal on kohustus esitada Keskkonnaametile täiendav keskkonnauuring enne loa andmise otsust. Keskkonnauuring (nt eksperthinnang) peab sisaldama analüüsi, mis selgitab, kui suur on kaevandustegevusega kaasnevate häiringute mõju must-toonekure toitumisala (Ura oja) kasutamisele, ning kas ja milliseid leevendavaid meetmeid on võimalik kasutada.

Eelhinnangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjäreldusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m laiust ala ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra või tahkete osakeste häiring.

Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus järgmised keskkonnameetmed, millega tuleb loa andmisel arvestada:

1. vältimaks, et kaevandamisel ei satuks kütust ja õli pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;
2. karjääri lubatud tööaeg tööpäevadel on ajavahemikus 8.00–19.00, sh kella 17.00–19.00 on lubatud vaid vähese müraga tegevused (nt masinate hooldustööd);
3. nädalavahetustel ja riigipühadel on karjääris töötamine keelatud;
4. loa omanikul on kohustus rajada lähimate elamute (ida- ja edelasuunal) suunal katendivall müra leviku vähendamiseks;
5. kaevandamise ja vedude perioodil (kuival ajal) niisutada karjäärisiseseid teid ja platse;
6. raietööde läbiviimine on lubatud vaid väljaspool üldist lindude pesitsusperioodi. Üldine lindude pesitsusrahu on perioodil 15.03-31.07;
7. mäeeraldise teenindusmaal tuleb katendivalle hooldada (niita) selliselt, et oleks takistatud umbrohu levik.

Keskkonnameetmete esitamisel on arvestatud keskkonnahäiringute leevendamise võimalusi.

3.4.3. Eksperthinnangu olulisimad järeldused ja esitatud leevendusmeetmed

Verston Eesti OÜ edastas 28.09.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.09.2026 nr DM-133803-16) Keskkonnaametile must-toonekure eksperthinnangu.

OÜ Linnuekspert (registrikood 12306678) koostatud eksperthinnangus „Utessuu II liivakarjääri kavandatava tegevuse mõju Ura ojale kui must-toonekure toitumisalale“ (ekspert Aarne Tuule) on hinnatud Utessuu II liivakarjääri rajamise ja kasutamisega kaasnevate häiringute mõju Ura oja kasutamisele must-toonekure (*Ciconia nigra*) toitumisalana. Samuti on selgitatud välja võimalused kavandatava tegevusega kaasneva mõju vältimiseks ja leevendamiseks.

Eksperthinnangu koostamisel kasutati kavandatava tegevuse lähteandmeid, sealhulgas keskkonnaloa taotluse seletuskirja, keskkonnamõju hindamise (*KMH*) eelhinnangut ning must-toonekurgede GPS-saatjatelt kogutud andmeid. Analüüsitud GPS-andmestik hõlmas aastatel 2007–2025 saatjatega varustatud must-toonekurgede liikumisandmeid. Võimalike toitumiskohtade tuvastamisel käsitleti toitumisepisoodidena GPS-punkte, mille puhul linnu liikumiskiirus oli 0–4 km/h ja mis paiknesid põhikaardil kujutatud vooluveekogude 25 m laiuses puhveralas. Selle metoodika alusel hinnati, milliseid vooluveekogusid ja nende lõike on saatjatega varustatud must-toonekured toitumiseks kasutanud.

Eksperthinnangus esitatud analüüsi kohaselt kasutas saatjaga varustatud must-toonekurg aastatel 2008–2011 Ura oja toitumiseks mitmes erinevas lõigus. Ligikaudu 4 km taotletava mäeeraldise piirist allavoolu asub intensiivselt kasutatud jõelõik, kus lind toitus kõigil neljal aastal ja erinevatel kuudel. Saatjatega varustamata lindude toitumiskohad ei ole teada, kuid varem kasutatud toitumiskohti tuleb mõju hindamisel käsitada võimalike jätkuvalt sobivate toitumisaladena. Kuigi veekogude veetase, seisund, ligipääsetavus ja muud toitumiskoha valikut mõjutavad tingimused muutuvad ajas ja ruumis pidevalt, ei muutu veekogu üldine sobivus toitumisalana (põhja omadused, keskmine veesügavus ning toidu olemasolu ja kättesaadavus) lühikese aja jooksul märkimisväärselt.

Must-toonekure pikaajaline kaitse-eesmärk on suunata liigi asurkond arvukuse taastumisele. Selle eelduseks on nii pesitsuspaikade kui ka toitumisalade seisundi säilitamine ja vajaduse korral parandamine. Sobivates toitumisveekogudes toituvad ka mittepesitsevad ja mitteterritoriaalsed isendid ning lennuvõimestunud noorlinnud, kelle ellujäämist mõjutab oluliselt rändeeelsete toitumisalade kvaliteet. Heas toitumuses ja heas konditsioonis poegade elumus esimesel eluaastal on kõrgem ning nende tõenäosus naasta pesitsevate isenditena on suurem. Asurkonna säilimine ja taastumine sõltub praegustest ja tulevastest noorlindudest. Seetõttu on toitumisveekogude seisundi säilitamine ja parandamine ning nende kahjustamise vältimine oluline ka piirkondades, kus viimastel aastatel puuduvad kinnitatud andmed must-toonekure pesitsemise kohta.

Eksperthinnangu kohaselt on karjääritegevusest lähtuv müra kõige olulisem võimalik häiring. Must-toonekurg on inimpelglik liik ning mürahäiring võib mõjutada tema valmisolekut toitumisala kasutada ka juhul, kui toidu kättesaadavus ja muud toitumistingimused on sobivad. Mürahäiringu leevendamiseks tuleb eksperthinnangus esitatud meetme kohaselt rajada

taotletava mäeeraldise Ura oja poolsesse ossa katendivall, mis ulatub kogu Ura ojaga külgneva karjääri ida- ja kaguserva ulatuses. Katendivall peab toimima müratõkkena ning vähendama karjäärist Ura oja suunas levivat müra.

Katendivalli rajamisel tuleb vältida selle võimalikku negatiivset mõju Ura oja veekvaliteedile. Vall tuleb rajada ja kindlustada viisil, mis välistab pinnaseosakeste, hõljumi ja toitainete kandumise ojja. Erilist tähelepanu tuleb pöörata erosiooni vältimisele enne valli taimestumist ja intensiivsete sademete korral.

Purustus- ja sõelumisseadmed ning muud suuremat müra tekitavad seadmed tuleb paigutada Ura ojast võimalikult kaugele, karjääri lääneossa. Seadmete paigutamisel tuleb võimalikult suurel määral ära kasutada karjäärisüvendi, maastiku ja katendivallide müravarjestavat mõju.

Lisaks mürale võib must-toonekure toitumisala kasutamist mõjutada inimeste ja masinate liikumine karjäärialal. Visuaalse häiringu vähendamiseks on oluline säilitada karjääri ja Ura oja vahel olemasolev puistu, mis toimib visuaalse varjena ning vähendab toitumisalalt nähtavat inimtegevust.

Teine oluline võimalik mõju seisneb Ura oja toitumisala kvaliteedi halvenemises. Must-toonekure toitumisvõimaluste säilitamiseks ei tohi karjääritegevuse tagajärjel halveneda Ura oja seisund ega sattuda ojja täiendavat hõljumit, toitaineid või saasteaineid. Eksperthinnangu kohaselt tuleb selle vältimiseks rakendada KMH eelhinnangus kavandatud tolmutõrjemeetmeid ning kütuse- ja õlireostuse vältimise meetmeid. Samuti tuleb ennetada sademevee äravoolust põhjustatud katendivalli erosiooni. Katendivall tuleb rajada ja kindlustada viisil, mis takistab katendimaterjali ning sellest pärineva hõljumi ja toitainete kandumist Ura ojja. Seejuures tuleb arvestada oja suunas langeva reljeefi ja võimalike paduvihmadega, sealhulgas ajal, mil vall ei ole veel taimestunud.

Eeltoodu kokkuvõtteks on eksperthinnangus leitud, et häiringute ennetamiseks ja leevendamiseks tuleb kasutusele võtta järgmised meetmed:

1. **Mäeeraldise Ura ojaga piirnevale lõigule (mäeeraldise ida- ja kaguserva) tuleb rajada katendivall. Katendivall tuleb rajada ja kindlustada viisil, mis välistab pinnaseosakeste, hõljumi ja toitainete kandumise ojja. Tähelepanu tuleb pöörata erosiooni vältimisele. Katendivalli rajamine on lubatud väljaspool lindude üldist pesitsusperioodi 15.03–31.07;**
2. **Purustus- ja sõelumisseadmed ning muud suuremat müra tekitavad seadmed tuleb paigutada Ura ojast võimalikult kaugele, karjääri lääneossa.**
3. **Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise ja Ura oja vaheline olemasolev puistu tuleb visuaalsete häiringute vältimiseks säilitada.**

Lisaks eeltoodule tuleb rakendada KMH eelhinnangu eelnõus kirjeldatud tööaja piiranguid, tolmutõrjet ning kütuse- ja õlireostuse vältimise meetmeid. Täiendavate meetmete eesmärk on säilitada Ura oja veekeskkonna kvaliteet ja must-toonekure võimalus kasutada piirkonda toitumiseks. Häiringu täpset ulatust ja kavandatava müravarjestuse piisavust olemasolevad andmed lõplikult ei määra.

Eksperthinnangus on ka märgitud, et ettevaatusliku võrdlusväärtusena võib kasutada Ura oja kaldal mõõdetavat müratasetkuni 45 dB(A), mis vastab määruse nr 71 lisa 1 tabelis 2 sätestatud I kategooria päevase tööstusmüra sihtväärtusele. Tegemist ei ole siiski must-toonekure teaduslikult tõendatud häiringulävega ning nimetatud müratasemesaavutamine ei taga iseenesest häiringu puudumist. Seetõttu ei kehtesta Keskkonnaamet nimetatud ettevaatusabinõu keskkonnaloa kõrvaltingimusena.

3.4.4. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlikud kaalutlused kõrvaltingimuste lisamiseks.

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu ning otsustanud 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133803-10 Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algatamata. Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus keskkonnameetmed, millega tuleb loa andmisel arvestada.

Tuginedes Keskkonnaameti veebileheküljel avaldatud pesitsusrahu materjalidele (uuendatud seisuga 27.03.2026) ajakohastab Keskkonnaamet punktis 3.4.2. esitatud kõrvaltingimust nr 6 järgmiselt:

- *raietööde läbiviimine on lubatud vaid väljaspool üldist lindude pesitsusperioodi. Üldine lindude pesitsusrahu on perioodil 15.04-15.07.*

Rõuge Vallavalitsus edastas Keskkonnaametile Rõuge Vallavolikogu 27.01.2026 otsuse nr 1-3/1 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.01.2026 nr DM-133803-8), milles Rõuge Vallavolikogu otsustas anda tingimusliku nõusoleku Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele. Otsusega seati tegevusele järgmised tingimused:

1. karjääri lubatud tööaeg tööpäevadel on ajavahemikus 8.00–19.00, sh kella 17.00– 19.00 on lubatud vaid vähese müraga tegevused (nt masinate hooldustööd);
2. nädalavahetustel ja riigipühadel on karjääris töötamine keelatud;
3. mäeeraldise teenindusmaal tuleb katendivalle hooldada (niita) selliselt, et oleks takistatud umbrohu levik;
4. kaevandamise ja vedude perioodil (kuival ajal) niisutada karjäärisiseseid teid ja platse.

Lisaks eelhinnangus esitatud tingimustele lisatakse antavale keskkonnaloale ka punktis 3.4.3 välja toodud leevendusmeetmed, mis on esitatud OÜ Linnuekspert (registrikood 12306678) koostatud töös „Utessuu II liivakarjääri kavandatava tegevuse mõju Ura ojale kui must-toonekure toitumisalale“ (ekspert Aarne Tuule).

Eeltoodu alusel lisatakse antavale keskkonnaloale järgmised asjakohased kõrvaltingimused:

1. vältimaks, et kaevandamisel ei satuks kütust ja õli pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;
2. karjääri lubatud tööaeg tööpäevadel on ajavahemikus 8.00–19.00, sh kella 17.00–19.00 on

lubatud vaid vähese müraga tegevused (nt masinate hooldustööd);
3. nädalavahetustel ja riigipühadel on karjääris töötamine keelatud;
4. loa omanikul on kohustus rajada lähimate elamute (ida- ja edelasuunal) suunal katendivall müra leviku vähendamiseks;
5. kaevandamise ja vedude perioodil (kuival ajal) niisutada karjäärisiseseid teid ja platse;
6. raietööde läbiviimine on lubatud vaid väljaspool üldist lindude pesitsusperioodi. Üldine lindude pesitsusrahu on perioodil 15.04-15.07;
7. mäeeraldise teenindusmaal tuleb katendivalle hooldada (niita) selliselt, et oleks takistatud umbrohu levik;
8. mäeeraldise Ura ojaga piirnevale lõigule (mäeeraldise ida- ja kaguserva) tuleb rajada katendivall. Katendivall tuleb rajada ja kindlustada viisil, mis välistab pinnaseosakeste, hõljumi ja toitainete kandumise ojja. Tähelepanu tuleb pöörata erosiooni vältimisele. Katendivalli rajamine on lubatud väljaspool lindude üldist pesitsusperioodi 15.04–15.07;
9. purustus- ja sõelumisseadmed ning muud suuremat müra tekitavad seadmed tuleb paigutada Ura ojast võimalikult kaugele, karjääri lääneossa;
10. Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise ja Ura oja vaheline olemasolev puistu tuleb visuaalsete häiringute vältimiseks säilitada.

3.5. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

KMH eelhinnang

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 11.03.2026 nr DM-133803-9 Utessuu II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks taotlejale, Rõuge Vallavalitsusele ja huvitatud isikutele, seisukoha esitamise tähtajaga 13.04.2026.

Rõuge Vallavalitsus ei esitanud määratud tähtaja jooksul eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu kohta arvamust ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

Taotleja ei esitanud määratud tähtaja jooksul eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu kohta arvamust ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

Loa korralduse ja loa eelnõud

Keskkonnaloa nr KL-527902 andmise otsuse ja loa eelnõude avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud.

3.6. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Loa omaja peab järgima MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnaalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis "Loa omaja meelespea".

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Utessuu II liivakarjääri mäeeraldise plaan
3. Utessuu II liivakarjääri geoloogilised läbilõiked
4. Utessuu II liivakarjääri korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Rõuge Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo